

Flemish Primitives

CHOKRI BEN CHIKHA EN
LAURA NEYSKENS /
ACTION ZOO HUMAIN

Vlaamse Primitieven om te koesteren

Johan Thielemans

Gezien op 11 maart 2022
NTGent, Gent

De dansvoorstelling 'Flemish Primitives' van Chokri Ben Chikha en Laura Neyskens is een ironische reflectie op identiteit. De basisgedachte: Vlaanderen bracht in het verleden grote meesters voortgebracht zoals Jan Van Eyck of Pieter Paul Rubens. Zijn er vandaag kandidaten om die uitzonderlijke kunstenaars op te volgen. Met andere woorden: waar zijn de 'Vlaamse primitieven' vandaag?

16 MAART 2022

Chokri Ben Chikha zette een talentenwedstrijd op om die 'Vlaamse Primitieven' op het spoor te komen. Zes talenten werpen zich in de strijd voor die titel. Ben Chikha geeft daar echter een ironische draai aan door de keuze van de dansers. Onder hen zijn er immers geen 'echte' Vlamingen, maar enkel jonge mensen van over de hele wereld. Ze komen uit Afrika, Rusland, Oekraïne, de Filipijnen.

Die dansers dragen elk een nummer. Francesca Van Thielen leidt de competitie. Erik-Ward Geerlings en Erwin Jans waren de *ghostwriters* van deze *scripted reality*. Van Thielen draagt de kandidaten op om te bewijzen dat ze de Vlaamse beloftes van morgen zijn door de basiseigenschappen van 'Vlaams zijn' te demonstreren.

Die basiseigenschappen zijn: discipline, meerderwaardigheidscomplex en zelftwijfel. Elk begrip wordt gelinkt aan 'Vlaamse Meesters' uit de hedendaagse danswereld. Qua discipline putten de dansers uit het vocabulaire van Anne Teresa De Keersmaecker. Het resultaat: een uitputtende dans. De Filipijnse Izah Hankammer steekt hier iedereen de loef af door te volharden als alle anderen al lang vinden dat ze voldoende bewezen hebben dat discipline voor hen geen probleem is.

Voor het 'meerderwaardigheidscomplex' duiken de kempfanen in de woordenschat van Wim Vandekeybus. Ze herhalen een het ondertussen mythische tafereel uit 'What the body does not remember' waarin de dansers cellenbetonblokken naar elkaar gooiden. De bouwblokken zijn hier echter

verruild voor boeken. Massa's boeken. Het lijkt erop dat deze productie een halve winkel van de Slegte opkocht.

Het oeuvre van Alain Platel brengt de zelftwijfel aan. De vorm is nu veel losser. Hier kunnen de dansers een eigen, uniek talent ten volle openbaren. De twee Afrikaanse dansers Papus Keita en Moussa Ndiaye 'excelleren' hier door hun wilde maar gecontroleerde energie. De finale is een nummer vlaggenzwaaien – Vlaamser kan het niet. Ik vermoed dat deze scène ontleend werd aan de Belgiëvoorstelling 'Belgian Rules Belgium Rules' van Jan Fabre.

Zo wordt het oer-Vlaamse vlaggenzwaaien een multicultureel hoogtepunt

Maar ook hier voegt Chokri Ben Chikha daar een ironische noot aan toe, want iedere deelnemer haalt 'zijn' of 'haar' vlag van het land van herkomst boven. Zo wordt het oer-Vlaamse vlaggenzwaaien een multicultureel hoogtepunt, dat een beeld biedt van het hedendaagse Vlaanderen. Wat betekent 'identiteit' in de rijke, diverse wereld die ons omringt? Dat is de centrale vraag die Chokri Ben Chikha naar voren schuift.

De voorstelling laat ons kennis maken met zes uitzonderlijke 'meesters'. Er is aan het eind, gelukkig, geen prijsuitdeling. Alleen de spelleidster wordt uitgeschakeld en onder boeken bedolven. Niet de concurrentie moet de drijfveer zijn, wel het gezamenlijk beoefenen van de eigen talenten. De Vlaamse primitieven van de toekomst zullen uit deze veelheid aan kleuren bestaan.

Er was maar één moment dat me stoorde in deze meeslepende voorstelling. De Senegales Moussa Ndiaye zingt een lied dat op één woord steunt. Hij nodigt de zaal uit om mee te zingen. Iedereen voelt aan dat dit niet vanzelf zal gaan. Dus blijft de zaal, ook al zit ze vol sympathisanten, stil. Daarop volgt een goedkope sneer: 'Jullie willen zeker niet meezingen met migranten', Die sneer staat stijf van politieke correctheid, maar tegenover een publiek van gelijkgezinden is het een slag in het water. Als je nu dat ene woord op de boventiteling zou zetten, zou dat immers als vanzelf wel een zangstonde opleveren.

Op andere momenten blijkt de sympathie van het publiek voor de aspirant-meesters immers overduidelijk. Ontroerend is het ogenblik waarop het Russisch-Joods meisje Helen Boyko om troost vraagt, en dat ook krijgt vanuit de zaal.

Voor mij was het in elk geval een bijzonder aangename kennismaking met deze zes 'meesters in de dop'. Maar je bent slechts volwaardig 'Meester' als je een artistieke toekomst hebt. Daarom moeten we deze kandidaat-meesters koesteren.